

**Phòng ngừa và kiểm soát lây nhiễm
bệnh viêm đường hô hấp cấp do virus
coronavirus 2019 (CoVid-19)
trong cơ sở khám bệnh chữa bệnh**

**Quyết định 468/QĐ-BYT ngày 19/2/2020 của Bộ Y tế
WHO / 2019-nCoV / IPC / 2020.2**

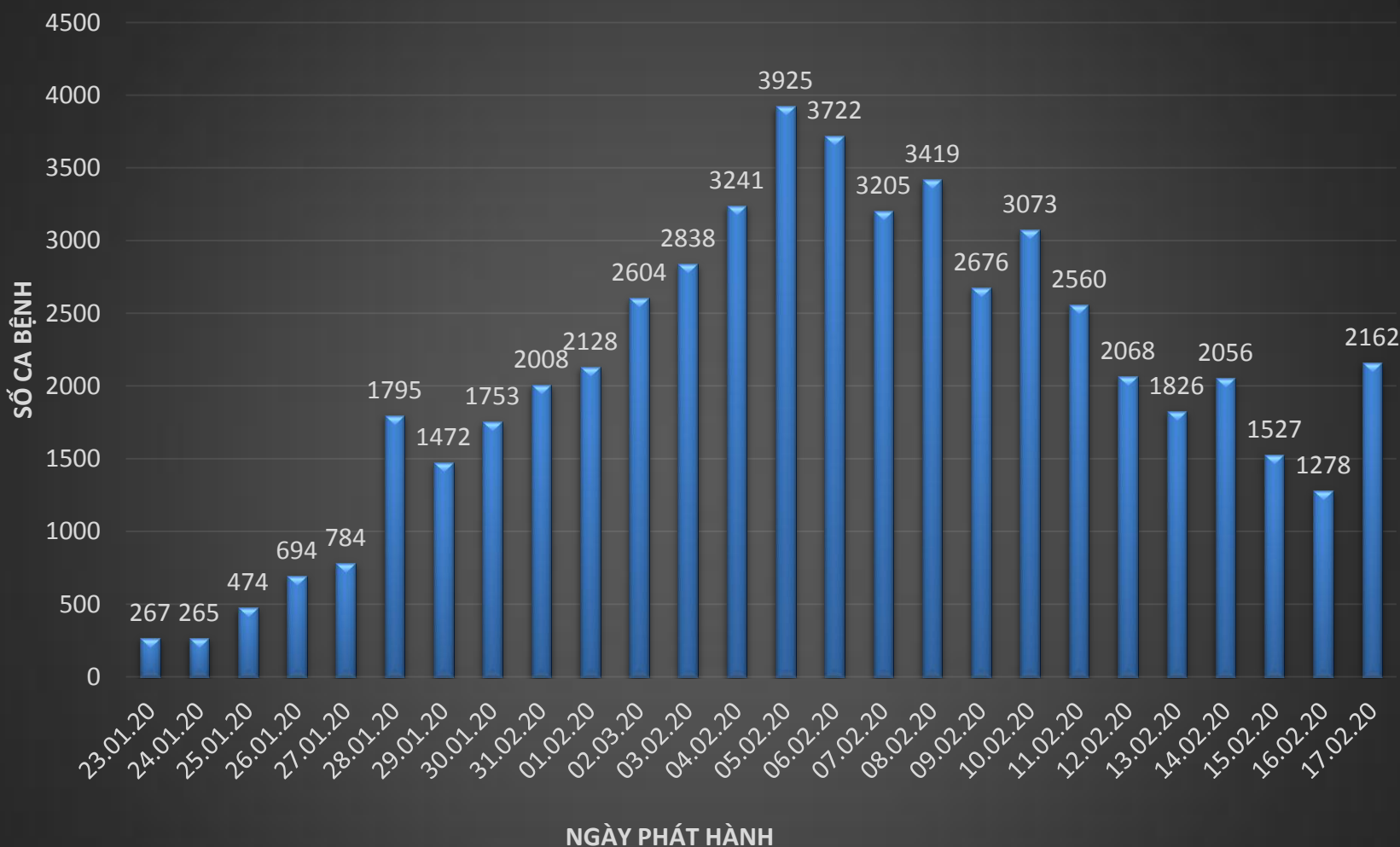
**PGS TS KIỀU CHÍ THÀNH - BVQY 103
Ủy viên HĐ tư vấn chuyên môn KSNK – Bộ Y tế**

I. Virus Corona (CoVid-19)

- Là virus Corona chủng mới
- Cấu trúc gen tương tự SAR Covi
- Tên gọi SAR Covi 2
- Khởi phát từ WUHAN – Trung Quốc

Số trường hợp bệnh COVID-19 mới được báo cáo* theo ngày

■ Number of confirmed cases

Trên toàn cầu, từ 31/12/2019 đến 10/03/2020: 114,186 ca bệnh được báo cáo cho WHO trên 100 quốc gia.
Tử vong: 4.019 ca
Hồi phục: 63.976

Việt Nam 34 case
Tử vong: 0
Hồi phục: 16

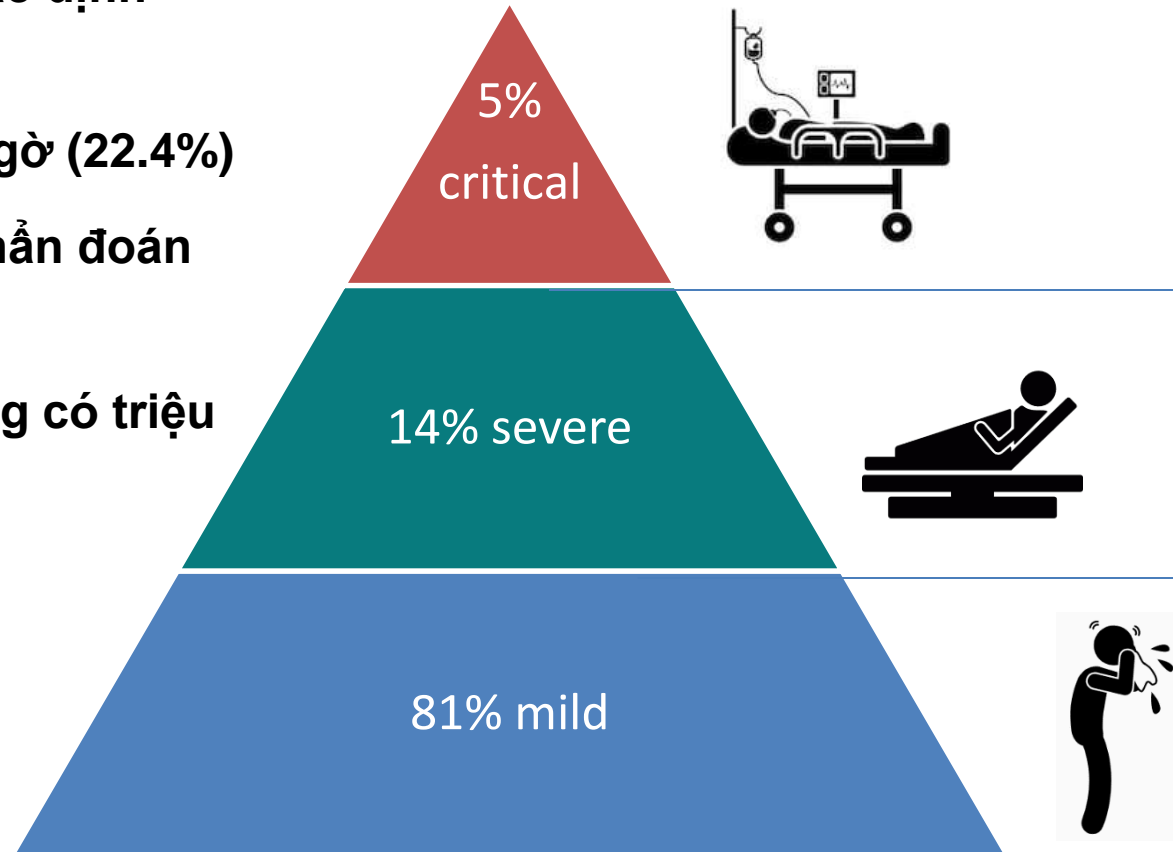
<https://www.who.int/emergencies/sit-rep/2020-02-10-coronavirus-2019/situation-reports> mà có các thông tin được báo cáo cho WHO Geneva tính tới 10 AM CET vào ngày phát hành báo cáo.

World Health Organization

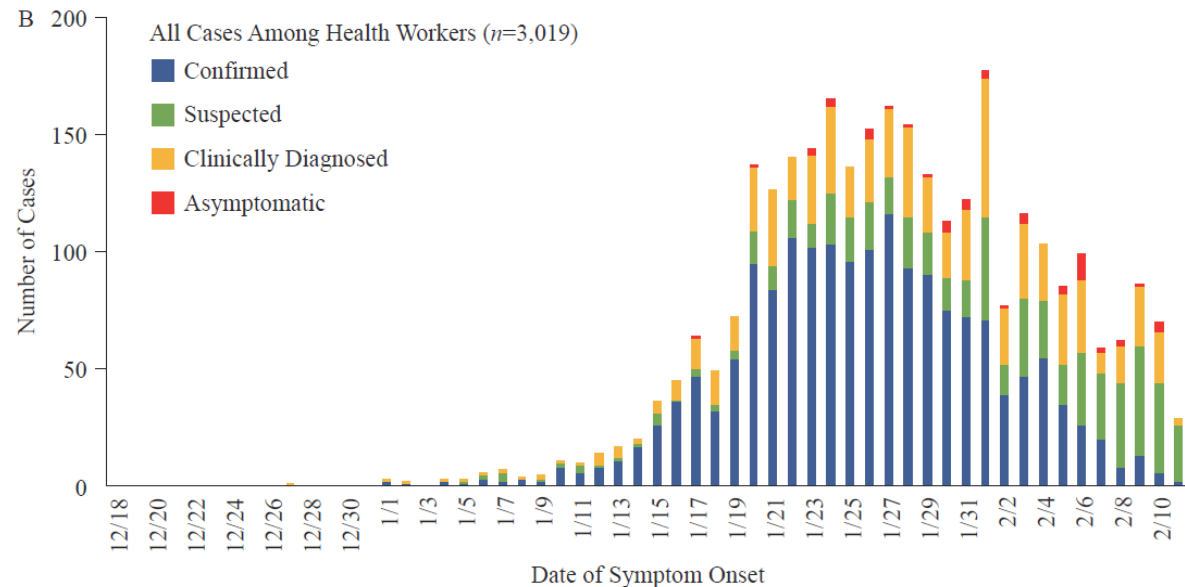
Nghiên cứu mới nhất, có quy mô lớn nhất của CDC Trung Quốc (n=72,314)

- 44,672 trường hợp bệnh xác định (61.8%)
- 16,186 trường hợp bệnh nghi ngờ (22.4%)
- 10,567 trường hợp bệnh chẩn đoán lâm sàng (14.6%)
- 889 trường hợp bệnh không có triệu chứng (1.2%)
- Phân bố
  - 81% nhẹ
  - 14% nặng
  - 5% rất nặng
  - 2.3% tử vong (CFR)

Phân tích mới nhất của CDC Trung Quốc – Số nhân viên y tế bị nhiễm bệnh tại Trung Quốc

- **Tổng số ca nhiễm của nhân viên y tế: 3,019**
- **Số ca xác định 1,716**
- **14.6% ca trong số nhiễm của nhân viên y tế là nặng hoặc rất nặng**
- **0.3% Tử vong**

18/02/2020

Đường lây truyền – transmission CoVid.19

Animal to Human transmission (Examples: camels, cattle, cats, and bats)

Động vật lây sang người (lạc đà, dơi, chuột, mèo...)

Human to Human transmission (Via blood, stool, urine, saliva, semen, etc.)

Lây từ người sang người qua máu, phân, nước bọt, nước tiểu

Nosocomial transmission from infected patients to caregivers and health care workers

Lây truyền trong bệnh viện NB – NVYT

. Lây truyền cả trong thời gian ủ bệnh (Ủ bệnh 3-14 ngày- dài hơn SARS 3 lần)

. Lây qua cả 3 đường: Tiếp xúc – Giọt bắn – Hô hấp, dự phòng khó khăn

I. Virus Corona (CoVid-19)

- *Triệu chứng mắc bệnh*: Sốt, ho, khó thở, có trường hợp viêm phổi nặng

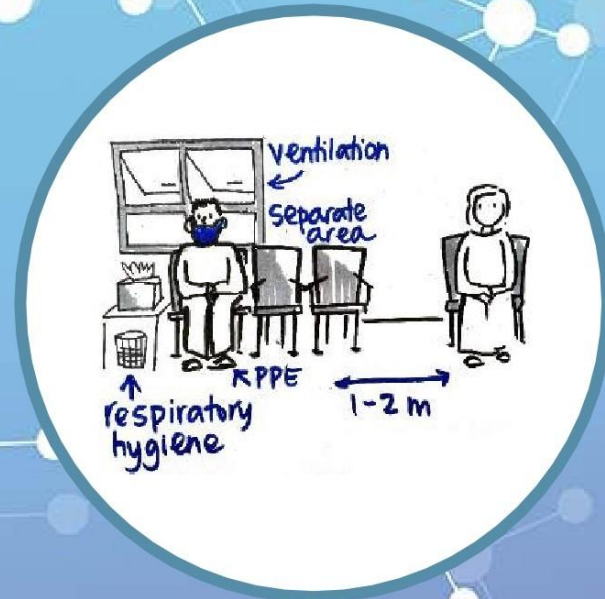
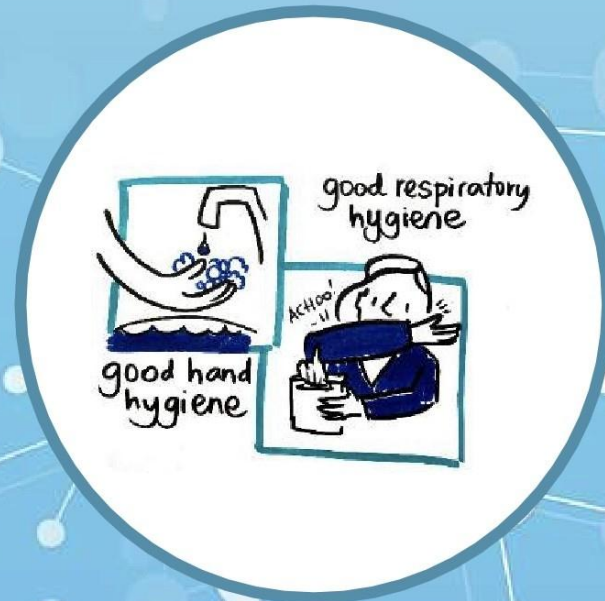
=> Có thể **suy hô hấp cấp và nguy cơ tử vong**, đặc biệt ở những người có bệnh lý mạn tính, bệnh nền.

- Một số người nhiễm virus nCoV có thể có biểu hiện lâm sàng nhẹ không rõ triệu chứng nên gây khó khăn cho việc phát hiện.

=> **Chưa có thuốc điều trị đặc hiệu và vaccin phòng bệnh**

II. Chiến lược KSNK để ngăn chặn hoặc hạn chế lây truyền (5 biện pháp)

- 1- Đảm bảo phân loại, nhận biết sớm và kiểm soát nguồn lây (cách ly bệnh nhân nghi ngờ nhiễm nCoV)**
- 2- Áp dụng biện pháp phòng ngừa chuẩn cho tất cả bệnh nhân**
- 3- Thực hiện các biện pháp phòng ngừa bổ sung theo kinh nghiệm (qua giọt bắn, tiếp xúc và các biện pháp phòng ngừa trong không khí khi cần thiết) đối với các trường hợp nghi ngờ nhiễm nCoV**
- 4- Thực hiện kiểm soát hành chính**
- 5- Kiểm soát môi trường và kỹ thuật**

- Mọi nhân viên y tế có khả năng THỰC HIỆN những nguyên tắc phòng ngừa lây nhiễm Coronavirus (Covid-19) trong cộng đồng và tại các cơ sở y tế.

Để tránh lây truyền covid-19 trong cộng đồng nói chung, mọi người dân cần:

- ✓ Tránh tập trung đông người và nơi không gian hẹp
- ✓ Duy trì khoảng cách ít nhất 1 mét với bất kỳ ai có triệu chứng hô hấp (ho, hắt hơi)

- ✓ Thực hành vệ sinh tay thường xuyên, sử dụng cồn rửa tay nhanh (20-30 giây) nếu bàn tay không dính bẩn hoặc rửa tay bằng xà phòng (40-60 giây) nếu bàn tay dính bẩn;
- ✓ Nếu ho hay hắt hơi phải che mũi, miệng bằng khuỷu tay hoặc khăn giấy sau đó bỏ vào thùng rác và vệ sinh tay;
- ✓ Hạn chế chạm vào mắt, mũi, miệng bằng bàn tay chưa rửa.

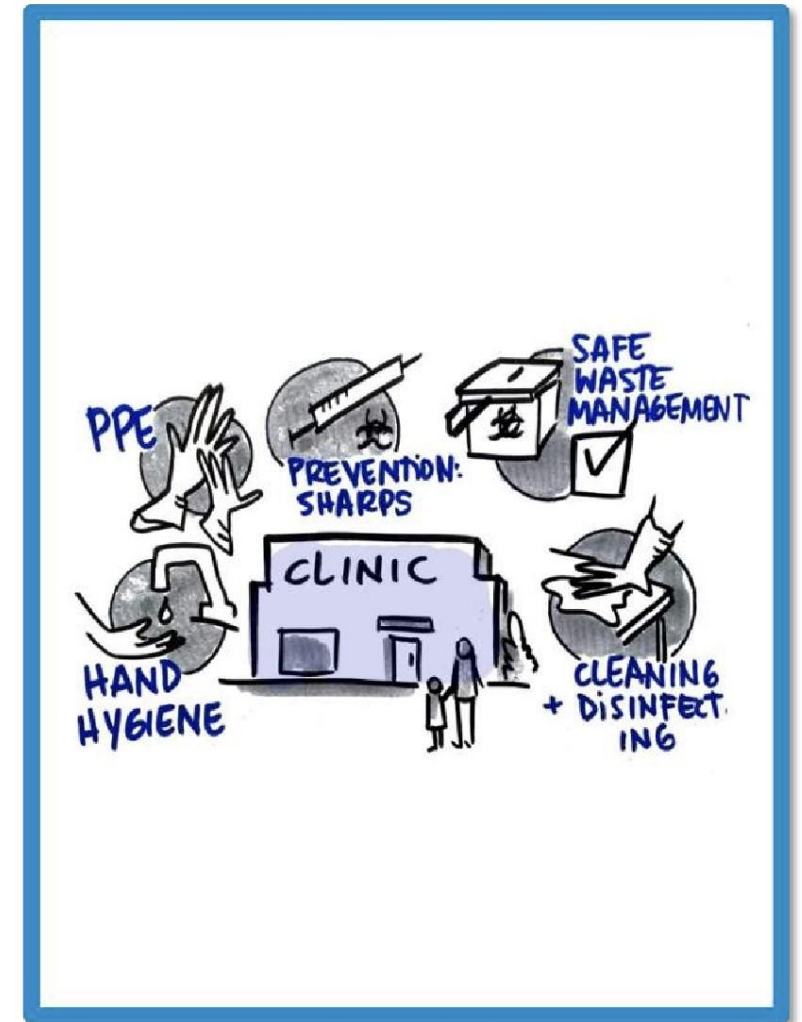
Những cá nhân có triệu chứng hô hấp:

- ✓ Nếu xuất hiện sốt, ho và khó thở thì đeo khẩu trang và tìm đến cơ sở y tế càng sớm càng tốt (*theo hướng dẫn của y tế địa phương*)

Nhân viên y tế là người có thể có nguy cơ lây nhiễm:

✓ Vì triệu chứng của bệnh viêm đường hô hấp cấp do Covid-19 cũng giống như những bệnh do virus khác, do đó NVYT dễ chủ quan, không quan tâm đến những biện pháp phòng ngừa bổ sung trong khi chăm sóc người bệnh

➤ Vì thế biện các pháp phòng ngừa chuẩn (**Standard precautions**) là rất quan trọng

Thực hành biện pháp phòng ngừa chuẩn cho **tất cả bệnh nhân, ở mọi nơi, mọi lúc**, bao gồm:

- ✓ Vệ sinh tay
- ✓ Vệ sinh hô hấp
- ✓ Sử dụng phương tiện phòng hộ cá nhân (PHCN) dựa trên đánh giá nguy cơ
- ✓ Thực hành tiêm an toàn
- ✓ Vệ sinh môi trường
- ✓ Xử lý chất thải
- ✓ Quản lý đồ vải
- ✓ Dụng cụ chăm sóc BN

Sai lầm khi mang khẩu trang

Don't pull down your mask. It needs to stay on to avoid contamination

Coronavirus may survive a few hours

Do not touch the front of your mask when you take it off

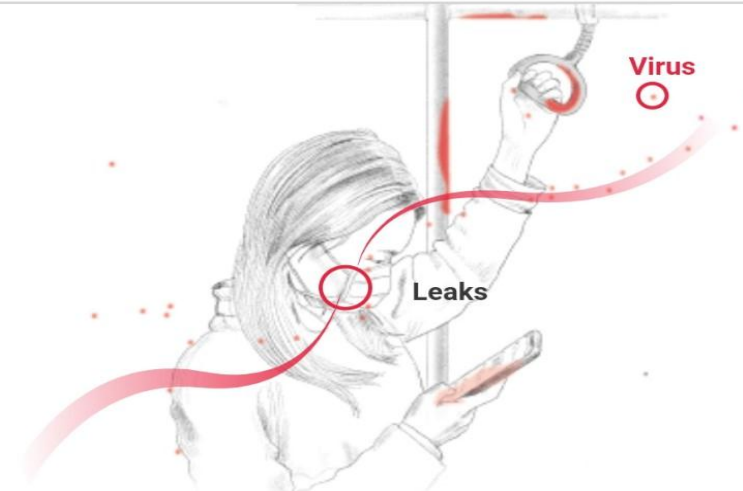
On average, people touch their face 23 times per hour

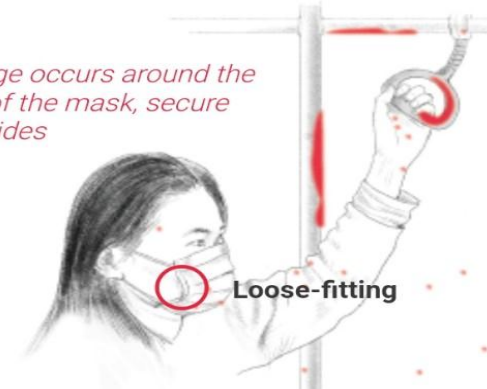
< > Home Star 50 ≡

Using the same mask longer than a day is worse than not wearing a mask at all. Secretions from your mouth and nose coat the inside of the mask and turn it into a breeding ground for bacteria

Leaks

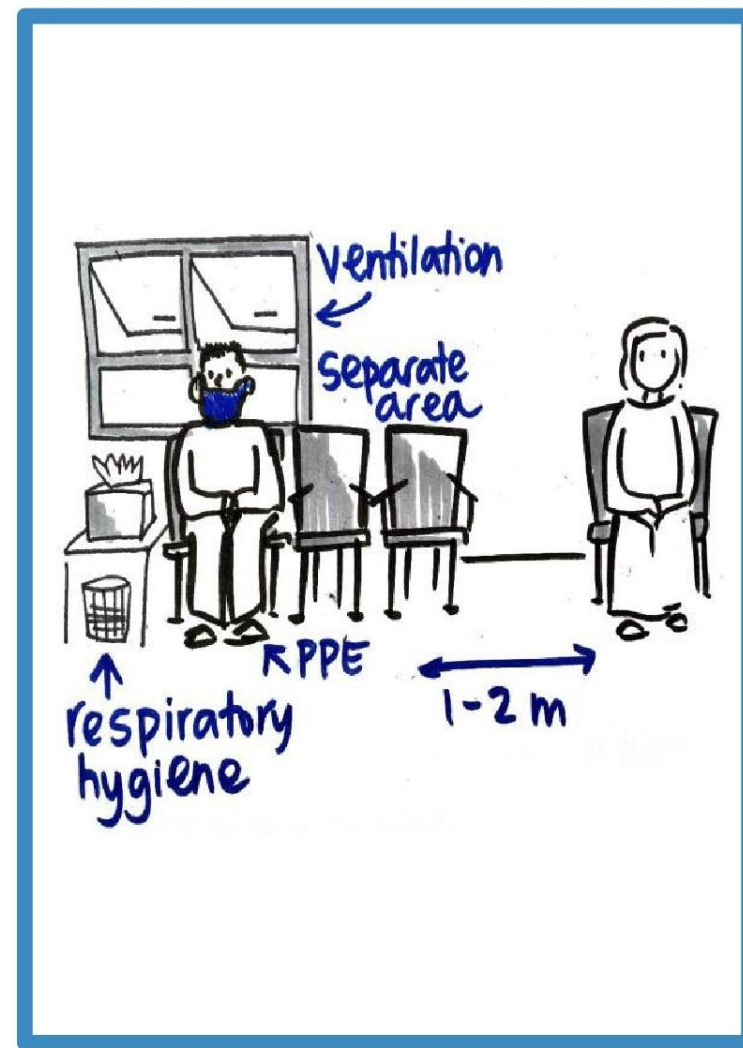
Loose-fitting

< > Home Star 50 ≡

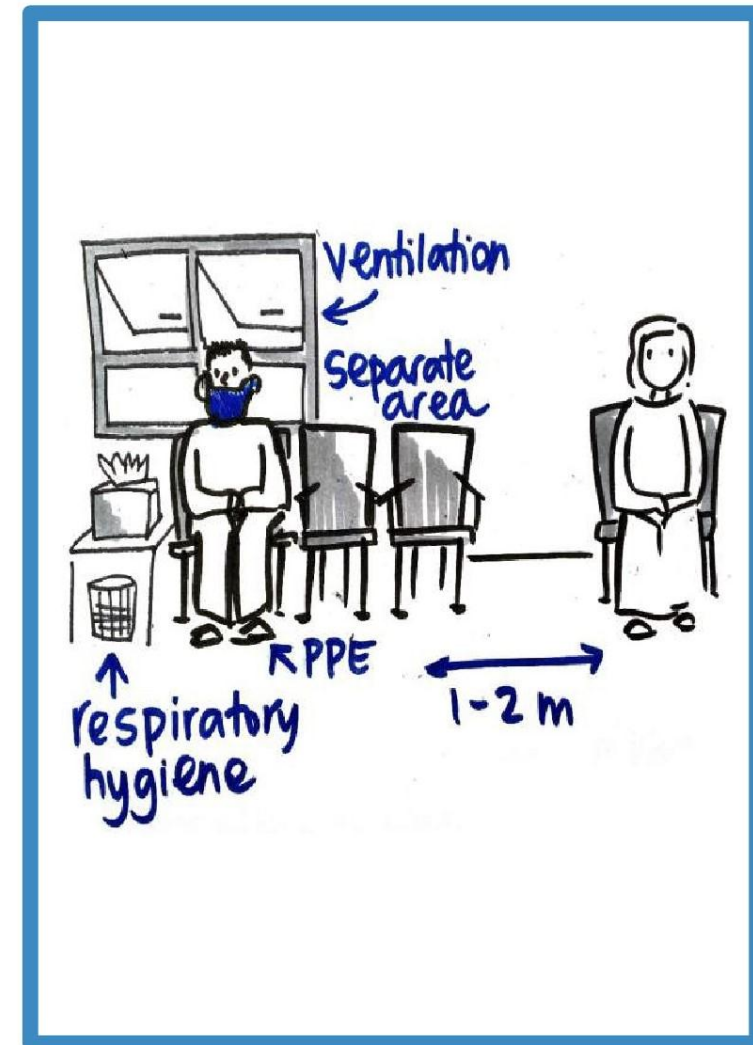
Tại nơi sàng lọc (phòng khám)

- ✓ Nhận biết sớm BN nhiễm covid-19; hay BN nghi ngờ;
- ✓ Hướng dẫn BN đeo khẩu trang;
- ✓ Hướng dẫn đến khu riêng biệt
  - Nơi đây được bố trí riêng để kiểm soát nguồn lây

Tại nơi sàng lọc

- ✓ Bố trí địa điểm sàng lọc đảm bảo an toàn
  - Có bộ câu hỏi sàng lọc
  - Bố trí đủ chỗ, đảm bảo bệnh nhân ngồi cách nhau 1-2 mét
- ✓ Có thông báo nhắc nhở khi có triệu chứng hô hấp phải báo cho NVYT biết;
- ✓ Đảm bảo địa điểm sàng lọc và phòng chờ đủ thông gió

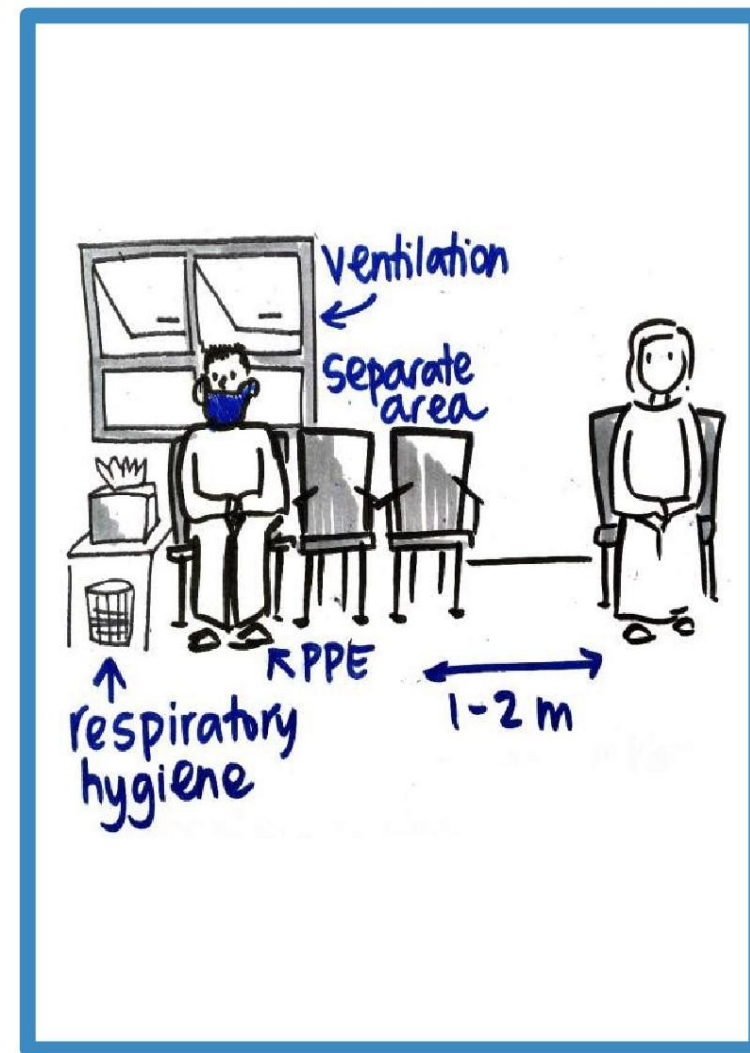
KHU VỰC KHÁM NGƯỜI BỆNH SỐT, HO, KHÓ THỞ; SÀNG LỌC NGƯỜI MẮC BỆNH DO COVID-19

SƠ ĐỒ BỐ TRÍ KHU VỰC KHÁM BỆNH, CẤP CỨU CỦA BỆNH VIỆN QUÂN Y 103

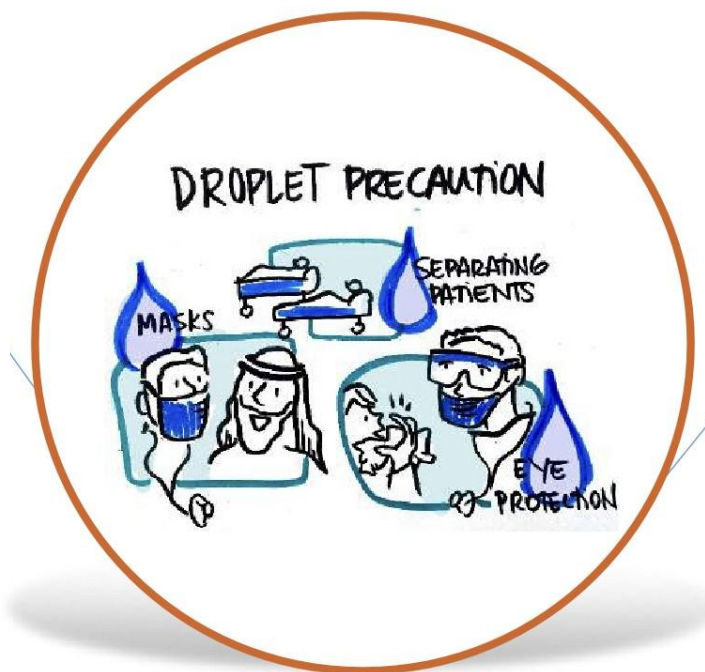
- ✓ Hướng dẫn bệnh nhân vệ sinh hô hấp (che miệng, mũi khi ho hoặc hắt hơi bằng khuỷu tay hay khăn giấy), sau đó bỏ vào thùng rác và vệ sinh tay;
- ✓ Những bệnh nhân được xác định bị nhiễm Covid-19 phải được cách ly ở khu riêng

NVYT khi chăm sóc BN bị nhiễm Covid-19 phải áp dụng biện pháp phòng ngừa lây qua giọt bắn (**Droplet precautions**)

Bao gồm:

Cách ly BN ở phòng đơn, nếu không đủ điều kiện thì cách ly ở phòng chung nhiều BN có cùng chẩn đoán và cách nhau ít nhất 1 mét

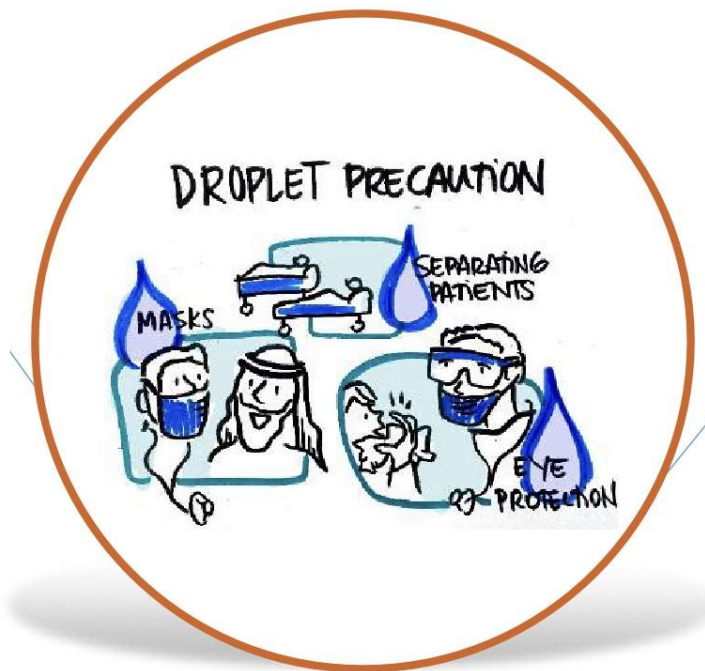

Phòng đơn hay phòng chung nên có thông gió đầy đủ

NVYT khi chăm sóc BN bị nhiễm Covid-19 phải áp dụng biện pháp phòng ngừa lây qua giọt bắn

Bao gồm:

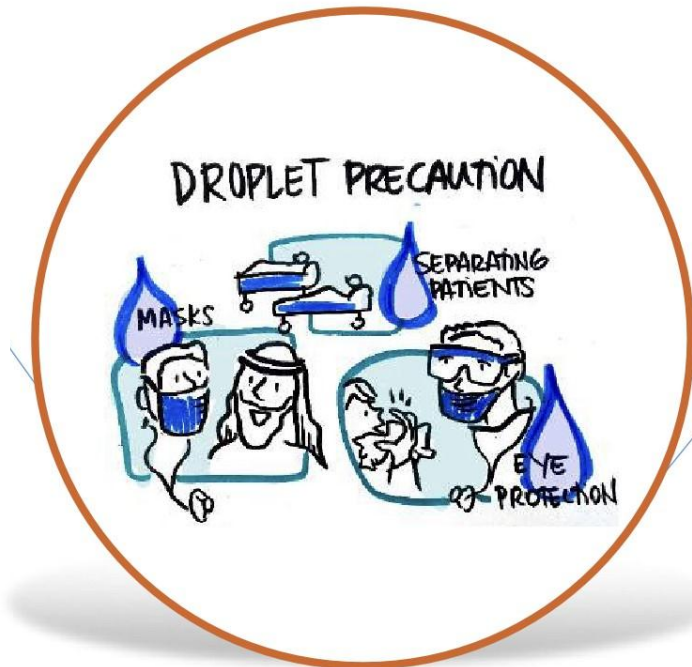
Sử dụng khẩu trang y tế nếu làm việc trong phạm vi 1-2 mét gần bệnh nhân

Bổ sung mắt kính bảo vệ (hay tấm chắn mặt) nếu tiếp xúc gần (close contact) với bệnh nhân

Sau khi chăm sóc BN phải tháo bỏ PHCN đúng quy định và rửa tay ngay sau đó. Phải dùng PHCN mới nếu chăm sóc BN khác.

❖ PHCN: phòng hộ cá nhân

Bệnh nhân được cách ly nên hạn chế đi lại và đeo khẩu trang khi ra khỏi phòng

Ngoài biện pháp phòng ngừa lây qua giọt bắn, Covid-19 có thể lây qua tiếp xúc thông qua các bề mặt hay dụng cụ, do đó phải áp dụng các biện pháp phòng ngừa lây qua tiếp xúc (**Contact precautions**):

- Sử dụng PHCN (găng và áo choàng) khi vào phòng và tháo bỏ khi ra khỏi phòng;

❖ PHCN: phòng hộ cá nhân

- Nếu có thể nên sử dụng dụng cụ riêng cho từng bệnh nhân (ống nghe, bao đo huyết áp, nhiệt kế);
- Nếu dùng chung, dụng cụ phải được làm sạch và khử khuẩn cho từng bệnh nhân;

- Đảm bảo NVYT không dùng tay đang mang găng bản hoặc bàn tay không chạm vào mắt, mũi, miệng;
- Tránh chạm vào các bề mặt không liên quan đến chăm sóc BN như: nắm cửa, công tắc đèn....;
- Làm sạch và khử khuẩn thường xuyên các bề mặt mà bệnh nhân đã tiếp xúc;

- Đảm bảo các phòng của bệnh nhân có thông gió đầy đủ;
- Sử dụng phòng đơn, hoặc phòng chung cho những BN có cùng chẩn đoán bệnh;
- Hạn chế di chuyển bệnh nhân;
- Thực hiện vệ sinh tay.

Những thủ thuật tạo ra khí dung có thể làm gia tăng nguy cơ lây truyền Covid-19 như: hút đàm, thông khí không xâm lấn, đặt nội khí quản, soi phế quản, hồi sức tim phổi, điều trị khí dung....

- NVYT cần áp dụng biện pháp phòng ngừa lây qua không khí (**Airborne precautions**) khi thực hiện các thủ thuật này;

- Sử dụng PHCN (găng tay, áo choàng, kính che mắt và đặc biệt là khẩu trang hô hấp như N95 hay tương đương);
- Khi thực hiện những thủ thuật có tạo ra khí dung, phòng BN phải là phòng đơn và có thông khí tốt (phòng áp lực âm với tối thiểu 12 lần thay đổi khí / 1h hay ít nhất 160 lít/giây/1 BN đối với phòng thông gió tự nhiên)

❖ PHCN: phòng hộ cá nhân

Giống như nhiễm các loại coronavirus khác, những dấu hiệu và triệu chứng sớm trong những trường hợp nặng bao gồm:

- Sốt
  - Lạnh run
  - Ho
  - Khó thở
- Diễn tiến nhanh gây viêm phổi nặng và suy hô hấp thường xuất hiện trong tuần đầu

Những biểu hiện của viêm đường hô hấp đe dọa tính mạng bao gồm:

- Viêm phổi nặng
- Hội chứng suy hô hấp cấp tính

Nhận biết sớm những dấu hiệu lâm sàng này cho phép bắt đầu dự phòng và kiểm soát nhiễm khuẩn cũng như là điều trị hỗ trợ

Đến nay chưa có phương pháp trị đặc hiệu đối với các bệnh viêm đường hô hấp cấp do virus mới nổi, tuy nhiên 3 phương pháp điều trị hỗ trợ sau đây có thể cải thiện các triệu chứng và tăng cơ hội sống sót:

1. Kháng sinh: thích hợp với các mầm bệnh có khả năng gây viêm phổi mắc phải tại cộng đồng hoặc viêm phổi liên quan đến nhiễm trùng bệnh viện và nhiễm trùng huyết

2.Oxygen: đối với BN nhiễm Covid-19 nặng có dấu hiệu suy hô hấp và nồng độ O₂ máu thấp hoặc tình trạng sốc phải được cung cấp O₂ ngay tức khắc;

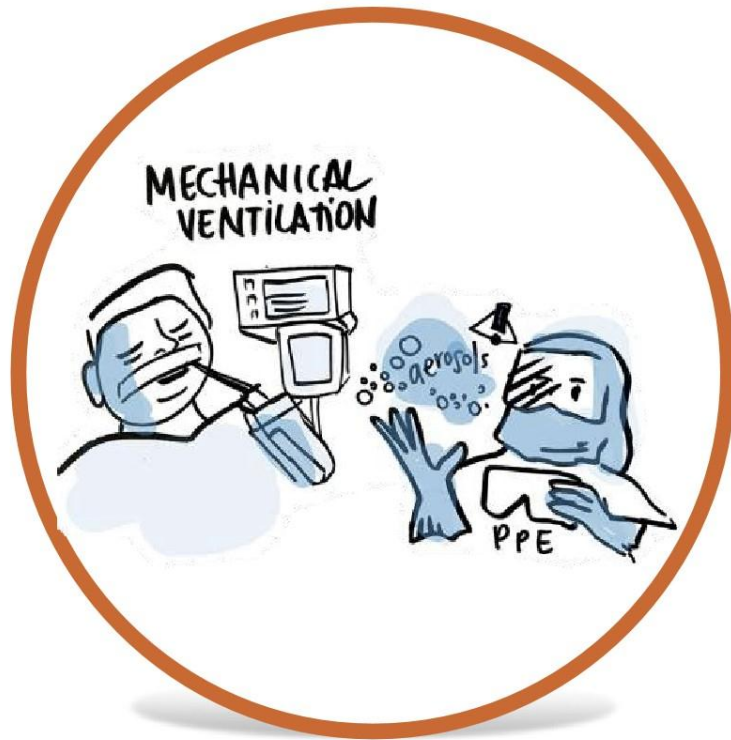
3.Điều trị chuyên biệt đối với các bệnh nền mà người bệnh đang mắc như: đái tháo đường, suy thận... tử vong thường xảy ra ở những trường hợp này.

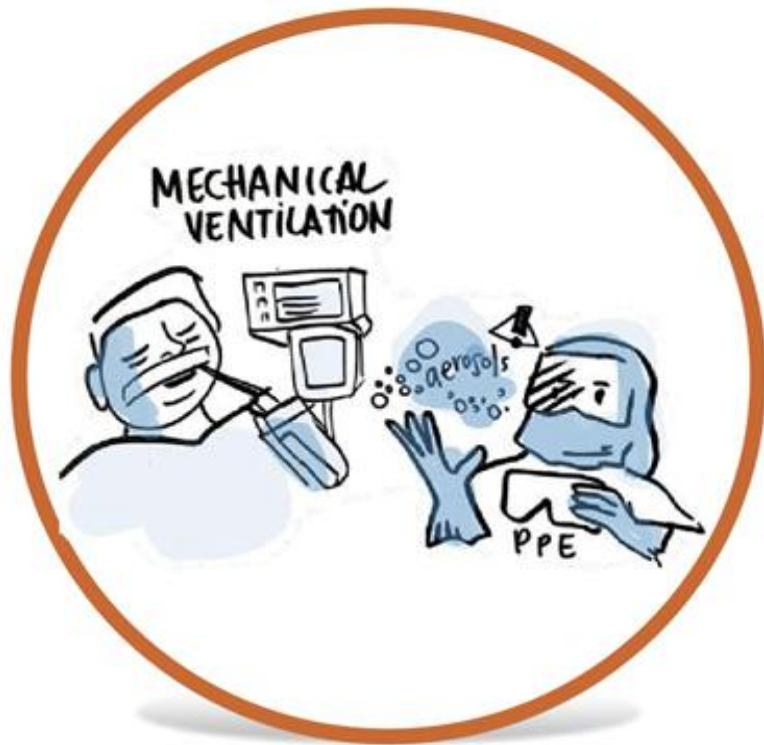

Tình trạng suy hô hấp trầm trọng:

Không đáp ứng với điều trị thông thường cần phải áp dụng các can thiệp hô hấp nâng cao:

- Oxygen liều cao
- Thông khí không xâm lấn
- Thông khí xâm lấn

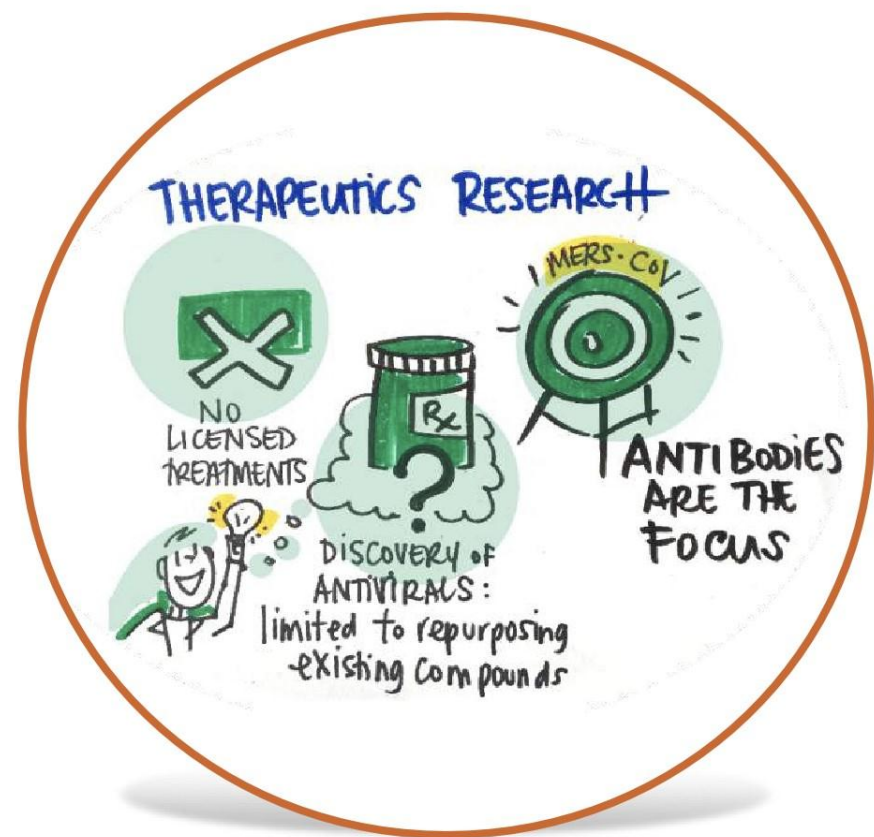

Sốc nhiễm trùng: truyền dịch, thuốc vận mạch để cải thiện tưới máu cơ quan đích

- Khi thực hiện các phương pháp điều trị có thể tạo ra hiện tượng khí dung thì phải tôn trọng các biện pháp phòng ngừa lây qua không khí (airborne precautions)

Những thuốc đã được cấp phép hay đang áp dụng điều trị cho các bệnh khác có thể áp dụng nghiên cứu điều trị cho các bệnh viêm đường hô hấp cấp do virus mới nổi hiện nay.

Theo dõi người nhiễm covid-19 không triệu chứng

Những người với xét nghiệm RT-PCR (+) nhưng không có triệu chứng nên thực hiện:

- Cách ly;
  - Theo dõi hàng ngày về các triệu chứng, và
  - Xét nghiệm ít nhất hàng tuần - hoặc sớm hơn, nếu có xuất hiện triệu chứng.
- Cách ly cho đến khi nào thực hiện 2 lần xét nghiệm liên tiếp ở mũi họng và/hoặc hầu họng cách nhau 24h đều âm tính.

Contact:

IPC: Dr April Baller- ballera@who.int

Clinical management: Dr Janet Diaz - diazj@who.int

Guidance documents and tools

Infection prevention and control during healthcare when nCoV is suspected :

[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)

Clinical Management of acute respiratory infection when nCoV is suspected:

[https://www.who.int/publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected](https://www.who.int/publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected)

Trân trọng cảm ơn